

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Caro

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Caro.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

CARo, dicitur, est materialis pars influens per nutrimentum, affluens per convenientem calorem, ideo quouis modo abscindatur, cito crescit. Albert. Magn. de ani. lib. 3. et alt. 2. cap. 5.

Alias significaciones huius vocis quare in sequentibus authorum locis.

BIBLICI LOCI.

Caro, Hebræorum more. I. pro toto homine, Genes. 6. 3. per Sinedochem. II. pro omni & toto hominum genere, 12. Psalm. 78. 39. Esai. 40. 6. Iob. 2. 28. Marth. 24. 22. Luc. 3. 6. Ioh. 1. 14. Et 17. 2. Act. 1. 17. Rom. 3. 20. 1. Cor. 1. 29. Gal. 2. 16. qua appellatione imbecillitas humana significatur, quam ob causam carnis nomen e- quis quoque tribuitur, Esai. 31. 3. III. pro humana natura, 1. Timoth. 3. 16. IV. pro humanitate seu humana Christi natura, Io. 6. 51. Act. 2. 30. Roman. 1. 3. 1. Pet. 3. 18. Et 4. 1. sicut Spiritus pro divina, Rom. 1. 3. V. pro crassa & impura hominis natura: hoc est non pro carne illa corporis mole, sed pro animi & corporis humani natura peccato & morti addicta, Ioh. 1. 13. Et 3. 6. Rom. 7. 5. Eph. 2. 3. que passim Spiritui opponitur in Scriptura, præsertim autem. Ioh. 3. 6. Sic autem usurpatur carnis vocabulum, ut non corporis solum, sed & animi humani naturam peccato & morti addictam comprehen- dat, liquet vel ex eo, quod carni huic Paulus tribuit Spiritum, Rom. 8. 7. & Gal. 5. 18. Caro igitur pro carnali ponitur; Hebræica phrasi non secus ac Latinis scelus dicitur, pro scelerato: & designat miseram totius hominis conditionem, Psalm. 56. 5. Et 79. 39. ut supra dictum est. VI. Pro parte hominis non regenerata, Rom. 7. 18. Et 8. 3. Galat. 5. Vers. 17. 2. 4. Col. 2. 11. 2. Corinth. 12. 7. 1. Ioh. 2. 16. VII. Pro vitiositate, que in hominibus regnat, 1. Pet. 4. 6. 11X. Pro inge- nio vel nature inclinatione. Ephes. 2. 3. IX. Pro corruptis homini- bus, Rom. 7. 14. X. Pro imbecillitate nature humane, 2. Corinth. 10. 2. 1. Pet. 1. 24. XI. Pro huius vitæ præsentis statu, 1. Ioh. 1. 24. XII. Pro corpore mortali, 2. Corinth. 7. 1. Galat. 2. 20. XIII. Pro vita præ- senti, & omnibus iis, que ad vitam præsentem spectant. 1. Corinth. 7. 28. XIV. Pro externo aspectu, Galat. 4. 13. XV. Pro vita nature ordinaria, Versio. 29. XVI. Pro vita corporali. Galat. 2. 20. Hebr. 5. 7. 1. Pet. 1. 42. XVII. Pro externis ceremoniis, 6. 12. & externis operi- bus ceremonialibus, quibus opponitur Spiritus, 33. XVIII. Pro om- ni eo quod est extra Christum, Philip. 3. 3. Caro in bonam par- tem sumpta. 2. Cor. 3. 3.

Caro & sanguis, in nouo Testamento aliquoties totam huma- nam naturam, *συνολογως* significant eamque interdum ita ut est corrupta & infirma, Matth. 16. Vers. 17. 1. Cor. 15. v. 50. vel simpliciter qualis est in se, ut à spiritali videlicet & excellentiore natura distinguatur. Galat. 1. Vers. 16. Ephes. 6. Vers. 12. Præ- terea nomine carnis, Rom. 7. Vers. 5. Ephes. 2. Vers. 2. membrorum, Coloss. 3. Vers. 5. exterioris hominis, Rom. 7. Vers. 22. & alibi sæpe intelligit Paulus, quicquid est in homine, vel intus, vel foris à ca- pite ad calcem, quatenus quidem homo non est gratia Dei regeneratus, id quod vel ex eo liquet, quod discrete Apostolus inter cor- ruptissimas partes mentis numerat, Rom. 1. 28. 1. Timoth. 6. Vers. 5. 2. Timoth. 3. 8. Tit. 1. Vers. 15. Item Ephes. 4. Vers. 24. vult renouationem ad spiritum vique mentis pertinere. Vnde illud quoque liquet, quid vocabulum spiritus carni oppositum, seu interior ac notus homo declarent. Cum carne & sanguine, Galat. 1. Vers. 16. pro, cum quoquam mortalium, Et Ephes. 6. v. 12. Huc pertinent illæ phrasæ: Secundum carnem esse, Roman. 8. Vers. 8. de iis dicitur, qui cum non sint Spiritu donati, sese cupi- ditibus carnis immergunt: Viuere autem in carne, Philip. 1. Vers. 22. vel ambulare in carne, 2. Corinth. 10. 5. 3. nihil aliud declarat, quam in hoc caduco corpore vitam degeretantisper, dum celestis & æterna vita pouamur, ut Gal. 2. v. 20. 1. Pet. 4. 5. 1. Carni ferere, Galat. 6. v. 8. pro futuris istis & caducis bonis accumulandis opes impendere. In carne esse, Roman. 7. 5. & 8. 8. significat prioris coniugii conditionem, que 9. vetustas literæ. Carnem igitur appellat hominem *συνολογως*, id est, qualis est Adamo procreatur na- tura peccato omni ex parte penitus obnoxia, cui opponitur esse in Spiritu 8. 9. Secundum carnem nasci, Galat. 4. 8. 23. 29. est consue- to hominum more nasci damnatus carne. 2. Pet. 4. 5. 6. dicitur is, in cuius carne demonstratum est, hoc est; abditum & extinctum est peccatum, que prior pars est sanctificationis, ut discrete loquitur Paulus Rom. 8. 9. 3. adeo ut locus ille Petri non possit plânus expli- cari, quam ex 1. Cor. 5. 5. vbi dicit Paulus: Ad interitum carnis. Carnem suam crucifigere quomodo quisque debeat, Eccles. 10. 1. Rom. 6. 12. Et 8. 9. 12. 13. 14. Galat. 5. 16. Ephes. 4. 22. Et 5. 3. Tit. 2. 12. 1. Pet. 2. 1. Et 4. 2. 6. Hebr. 2. 1. Caro & sanguis, pro naturali homine, Mat. 16. 17. Galat. 1. 16. Ephes. 6. 12. pro corpore hoc animalit ita vt nanc est, 1. Cor. 15. 50.

Caro vna, vir & vxor, Genes. 2. 24. Marth. 19. 5. Marc. 10. 8. 1. Corinth. 6. 16. Ephes. 5. 31. Hebræismus, hoc est, vnum corpus. Ca-

ro cum sanguine non edenda, Gen. 9. 4. Leuit. 17. 14. stis lanata non comedenda iudeis, Exod. 22. 31. Car- tenus habenda, Roman. 13. 14. Carnis gloria vana, Versicul. 29. Carnis infirmitas magna, Mat. 26. Ver- mam. 8. Versic. 7. Carnis & spiritus lucta, Roman. 7. 5. nis opera, Galat. 5. v. 19. Et Prudentia carnis damna 6. Et 12. 16.

Carnalis homo, Rom. 7. Vers. 14. 1. Corinth. 3. 3. nica, Iude, Vers. 23. Carnales pro iis, qui in carne sunt, Deo placere non possunt, Roman. 8. Versic. 5. 8. pro in- dem in Spiritu, sed tamen adhuc *υποσπις*, & quali- sunt. 2. Cor. 3. quod explicat ibidem Apostolus per *υποσπις* bulum, Versic. 3. exponit quid sit, carnalem esse, etiam iudicij imbecillitati esse obnoxium, quod quidem in eos etiam cadit, qui alioqui sunt spirituales, com- parte cognoscamus, 1. Cor. 12. Vers. 12. Carnalia bona pro- libus, 1. Cor. 9. 11.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Frâtes, debitores sumus, non carni vt secundum car- mus, Rom. 8.

Carnis curam ne feceritis in desiderijs. 13.

Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt. 1. Cor. 3. Charissimi mundemus nos ab omni inquinamento spiritus, pericientes sanctificationem in timore Spiritus. 1. Cor. 3.

In carne ambulantes, secundum carnem militantes. Qui in carne sunt, Deo placere non possunt, vos tamen non estis, sed in Spiritu, si tamen Spiritus Dei habitet in vobis. Rom. 8.

Cum sit inter vos zelus, & contentio, nonne carnalis estis? 1. Cor. 3.

Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem caro. Hæc enim sibi inuicem aduersus, ut non quatenus illa faciat. Gal. 5.

Charissimi obsecro vos tanquam aduenas, abstinete carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam. 1. Pet. 2. Caro est. Gen. 6.

Nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu, secundum carnem, ambulantes. Qui enim secundum carnem carnis sunt sapient. Rom. 8.

Si secundum carnem vixeritis, morietur: si autem secundum carnem mortificaueritis, viuetis. Ibid.

Dico in Christo: spiritu ambulate, & desideria carnis non facietis. Gal. 5.

Manifesta sunt opera carnis: quæ sunt fornicatio, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inuentiones, emulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, homicidia, ebrietates, comestiones, & his similia, quæ hæc sunt sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non sequentur. Ibid.

Nolite errare, Deus non iridetur. Quæ enim semina- mo, hæc & metet: quoniam qui seminatur in carne, de- metet corruptionem. 6.

SENTENTIAE PATRYM.

Carnis affectio est, per quam lasciuia mentis semina- tione discreta comprimuntur. Aug. de des. Spiritus deficit, vbi caro requiritur. Vt enim caro anima duris nutritur. Illam blanda refouent, hæc autem sup. Ioh. 8.

Vis vt seruiat caro tua anime tuæ: Deo seruiat car- bes regi vt possis egerere In Ioh. 8.

Caro mala non est, si malo careat. de Cont. c. 2.

Corporis debilitas nimia, etiam vires animæ frangit, quoque ingenium maleceter facit: quicquid cum moder- perate sit salutare est, optimum in omni re modus, & que mensura. Hieron. in epist.

Dum carnalis vita corrigitur, & vsque ad abstinencia- rationis studium à perficientibus peruenitur, quasi iam incenditur, vt inde omnipotentis Dei sacrificium retri- prius culpa displicebat. Greg. in moral.

Non getamus laqueum nostrum nobiscum, contra inimicum, carnem nostram loquor, de peccato natura, nutritam, corruptam nimis ipsa origine: sed vitio ab- consuetudine vitiatam. Hinc est, quod tam acriter vitium concupiscit, quod assidue marmurat: & impu- plinæ, quod illicite suggerit, quod nec rationi obtemperat, lo timore in subter. Ibid.

Quia iniquus carnem suam Deo præpositus, uoluntur, vt ex ea amplius in igne crucietur. Hic itaque caro non vult, & quum ab ea abstrahitur, illic eam relinquit, & tamen in ea propter supplicia refertur. Ibid.

...adhibet sumus, vt ratio animam, & anima possi-
 ...suo vero anime corporis possessione repellitur, si non
 ...ratione possidetur. *ibid.*
 ...tribulationes ex carne suscipiunt qui car-
 ...delectantur. *ibid.*
 ...debetur, vt non noster spiritus impetu car-
 ...aerem ad accessitatem quareat. *ibid.*
 ...nos ad nostris tentationibus nascitur, & caro no-
 ...admirum est in bono opere, aliquando autem sedu-
 ...Si igitur ei plus, quam debemus tribuimus, hostem
 ...de necessitate eius que debemus, non reddimus ciuem
 ...Standa est itaq; caro, sed ad hoc vsque, vt in bono no-
 ...Nam quisquis et tantum tribuit, vt superbiat, fatiari
 ...Ais: etque magna est fatiari, ne vniuersique per
 ...ad iniquitatem prorumpat turpitudinis. *Hoz.*

te grauem esse hospiti videas. *In Epist.*
 Corpus hoc animi poena ac pondus est premendo illo vrgetur,
 in vinculis est. *Epist. 66.*
 Vis aduersus hoc corpus liber esse, praeponere tibi quandoque
 hoc contubernio carendum, & fortior erit ad necessitatem excen-
 di. *Epist. 71.*
 Iam qui bona corporis prae se ferunt, quam exigua, quam fra-
 gili possessione vruntur. Forma vero nitor, vt rapidus est, & ve-
 lox, & vernalium florum mutabilitate fugacior, quod (vt ait A-
 ristoteles) si lynceis oculis homines viderentur, vt eorum visus ob-
 stantia penetraret, nonne introspectis visceribus illud Alcibiadis
 superficie pulcherrimum, corpus turpissimum videretur? ideo te
 pulchrum videri non tua natura, sed oculorum spectantium red-
 dit infirmitas. *Boet. 3. de consolatio.*

¶ SIMILITVDINES.

Chrysostomi. quomodo inter caelum & terram aer medius con-
 stitutus separat creaturam vtramque? vt ostendat quia inter caele-
 stia & terrena nulla potest esse commixtio: Ita nec inter spiritualia
 & carnalia, nulla esse coniunctio potest. *In cap. 4. Hom. 7.*
 Sicut qui graues oculos habet, si ponas eum in aliquo obscuro
 tenebrosoque loco, melius videt: si autem ponas eum in sole, nihil
 videt, quia oculus eius non suffert solis candorem: Sic homo mun-
 dialis, qui oculum, id est, mentem terrenis desideriis sordidam ha-
 bet, & turbulentam, si ponas eum in rebus mundialibus sapit, &
 altus est: si autem trahas eum ad res spirituales, tenebrescit,
 ac nihil sapit, quia mens illius desideris corrupta terrenis, iustitiae
 bonum non fecit. *In 1.5. Matth.*

Quemadmodum diues peregre profectus, si in hospitio appli-
 cuerit pauperis alicuius, quamuis non potest in domo iubere
 quod vult, quia hospes est, tamen magnam sibi fiduciam agendi
 aliquid vendicat, quia potens: Sic & anima peregrina in hoc re-
 gnum carnis ingressa, quamuis non omnia spiritualiter agere po-
 test secundum se, quia extranea est in hoc mundo, tamen aliquid
 spirituale vendicat & in carne, quia nimium potens est. *In Matth.*
22. Hom. 42.

Sicut peregrinus pauper, nihil in hospitio diuitis potest, primo
 quia peregrinus & hospes est, deinde quia mendicus & pauper est:
 Sic & caro quum in illud seculum resuscitata migrauerit, nihil
 omnino poterit sibi carnale defendere: primum, quia extranea in
 illo seculo spirituali: secundo, quia infirma est carnis natura. *In*
Matth. 22. Hom. 41.

Cypriani. Carnis incommoda sunt nobis communia cum hu-
 mano genere. Sic cum flatu ferili terra ieiuna est, neminem fa-
 mes separant: si cum incurfione hostili ciuitas aliqua possessa est,
 omnes simul captiuitas vastat. Et quando imbres nebula serena
 longa suspendunt, omnibus siccitas vna est. Et cum nauem sco-
 pulosa taxa confringunt nauigantibus sine exceptione commune
 periculum est. Et oculorum dolor, & impetus febrium, & omni-
 um valetudo membrorum cum ceteris bonis communis est. *Sermo*
4. de immortal.

Corpore sic vitur anima, sicut faber malleo, vel ineude, in qua
 format omnium turpitudinum idola, & fabricantur qualibet qua-
 rumque volupratum simulachra. Non est caro dictatrix peccati,
 nec inuentrix malitiae, nec cogitatrix formae nec disponit agenda:
 sed officina est spiritus, qui in ea, & per eam quaecunque affectaue-
 rit peragit & consummat. *De operib. Christi.*

Basilii. Perinde atque in acie hinc atque hinc instructa ad con-
 flatum, qui alteri parti fert suppetias, facit vt alter vincatur: Ita
 qui carni sese adiungit, expugnat spiritum: & qui stat a spiritu,
 carnem in seruitutem redigit. *De ieiunio.*

Theophylasti. Quare aliquis: Quomodo id inquit Apo-
 stolus, Non in me habitat, hoc est, in mea carne, bonum?
 dicam equidem: Cum consistit, hominem ex duobus esse com-
 positum, anima scilicet & corpore, horum sane alterum ceteris
 dominatur & praesidet, alterum vero, id est, caro, vt serua ob-
 sequitur.

Non igitur inhabitat in carne quod bonum est, hoc est, non re-
 sident in corporis potestate, sed anima: quodcumque itaque desti-
 nauit anima faciendum, & corpus facit necesse est, neque id
 fecus se habet, quam si dixerit quisquam, non in cithara esse, sed
 in citharado, vt pul. her aliquis & concinnus edatur sonus: ne-
 que id, inquit, citharam ille insimulabit, sed organo illum &
 citharæ praestare monstrabit, qui hanc arte oppulset. *In cap. 7. ad*
Roman.

Aboloni. quidam vir nobilis, & eius seruus tibi in custodiam
 dati sunt, ea lege, vt seruum aqua & pane more serui, nobilem
 secundum dignitatem natalium suorum procurares splendide.
 Tu vero contrarium, nobilem fame & siti, & multis iniuriis con-
 fecisti: seruum vero delicate nutriti, omni genere deliciarum in-
 solentem fecisti, rebellem domino suo: cui insurgens vulnerat
 inultus occidit tandem. Quid respondebis ei, qui vtrumque tibi
 commisit? Tu homo, crudelis homo fuisisti qui nobilem virum
 spiritum, & animam, nullis deliciis virtutum, nulla pinguedine
 R a deuotio.

...*Exech.*
 ...cupiditatem, & gaudium, velut quendam ani-
 ...regit, & in captiuitatem redigit omnem carna-
 ...& carnis sensum natu rationis, in obsequium vir-
 ...*Ep. Cant.*
 ...rebus impinguas & adomas, quam
 ...dies vermes deuoratur: sunt in sepulchro: & animam
 ...operibus non adomas, qua Deo & Angelis eius prae-
 ...iudicio? Cur ergo animam tuam vilipendis, & ei
 ...dominam ancillari, ancillam dominari, magna
 ...*de class. animi.*
 ...occupatio grauis ipsa est
 ...quod dummodo somnum,
 ...quirit, modo vestem, ceteraque familia querit, haud du-
 ...impediat nos ab exercitio spirituali. *Bern.*

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.
 Error nos gerere corporis nostri tutelam. Non indulgen-
 tiam ferendum nego. Multis seruiet, qui corpori seruit:
 quos illo munus timet, qui ad illud omnia refert, honestum
 est, cui corpus suum nimis charum est, huius nimius a-
 ctus in omnibus inquietat, sollicitudine onerat, & contu-
 dicit. Agatur eius diligentissima cura: ita tamen vt
 non conuergat, quum dignitas, quum fides, mittendum in
 qua sit. Sic nos gerere debemus, vt non tanquam propter cor-
 poris tantum indulgeamus, quantum bonae valetudini satis
 est. *de. 1. epist.*
 Maiore corporis sarcina animus eliditur, & minus agilis est.
 Maiore corpus tuum, & animo locum laxa, multa sequun-
 tur incommoda dehis curae, bibere & sudare, vita cardiaca
 est. *ibid.*
 Maior sum & ad maiora genitus, quam vt mancipium sim
 corporis mei. Contemptus corporis sui, certa libertas est. *E.*
 Sapienter itaq; multum cum meliore ac diuina sui parte versatur,
 cum haec uerula ac fragili, quantum necesse est. *idem 75.*
 Multa nos incommoda exagitant quam male conueniat no-
 stris, nunc de capite, nunc ventre, nunc de pectore aut
 de ceteris conquerimur. Aliquando nerui nos, aliquando pe-
 ctus, nunc detrahit, nunc distillatio, aliquando superest
 in alieno habitantibus, hoc enim corpus non domus, sed ho-
 spitium, & quidem breue hospitium, quod relinquendum, vbi

PO
 POLYANTHIA

deuditionis refecisti, seruum contumacem nutriisti delicate, qui
tarnem gula, ebrietatibus, voluptatibusq; huius vitæ inest. Ca-
ro insurgit in spiritum: eum vitæ seruire coegit, vulnerat, occidit.
Ser. de annunciatione D. Mariæ.

D. Chrysostomi. sicut in modis si volueris reponere, necesse
est vt cadat deorsum ad inferiora eius, & tenebrosa. Sic homi-
ni carnali, & mundiali, & vacuo, si dixeris quod est Dei, non illud
tenet in superiore parte mentis suæ, aut cordis, nec portat illud in
lore, sed confestim cadet de mente eius, & eondet deorsum in ter-
rena & tenebrosa, vt nec illi profit, nec alii. *In cap. 5. Matth.*

Sicut quanto acutius viderimus, tanto magis discimus, quam
longe à cæli regione distamus: Sic etiam quanto superius ad vir-
tutis ascendimus excessum, tanto amplius docemur, quam sit in-
ter nos & Deum grande discrimen. *Hom. 16. in Matth.*

Manifesta autem sunt opera carnis, quæ sunt, scortatio, adule-
rium, immundities, lasciuia, veneficiu, simulachrorum cultus,
inimicitia, contentio, amulationes, iræ, concertationes, seditiones,
hæreses, inuidia, carnes, ebrietates, commellationes, & his similia,
quæ prædico vobis, quod qui talia faciunt, non erunt hæredes reg-
ni Dei. Hic iam mihi dicto tu, qui carnis accusator es, & arbitra-
ris hæc ob similitudinem & discordiam esse dicta: Sit adulteriu &
scortatio carnis, iuxta vestram opinionem: inimicitia, contentio,
amulationes, concertationes, hæreses, veneficia, culus erunt? Nam
hæc tantummodo sunt corruptæ voluntatis, nimirum, vt cæcæ-
ia: quomodo igitur erunt carnis? vides igitur, quod hæc non lo-
quitur de carne, sed de terrestri cogitatione, quæ humi scribit,
coque terrorem ingerit, dicens: Qui talia faciunt, regni Dei non
erunt hæredes. Quod si hæc essent naturæ malæ, non voluntatis
prauæ, superflue dixisset, Faciunt: faciunt, non patiuntur. Huius
autem rei gratia etiam exulant à regno colorum. Neque enim ad
ea quæ sunt naturæ, sed ad ea quæ sunt voluntatis: pertinent vel
coronæ, vel supplicia. Quapropter etiam hæc iminatur Paulus. *In
e. 5. ad Galat.*

Veluti vermes quidam de terra in terram, & iterum ex ipsa in ip-
sam conuertuntur: sic & nos penitus, nec medicum recipere vo-
lumus, nec auferre nos à causis hominum: sed veluti quadam fati-
tate & ebrietate demeriti ac perculli obstupimus imaginantes.
Hom. 24.

Basilii. quemadmodum incola qui alienæ inquilinus est do-
mus, ad domini arbitrium eam colit atque exercet: Ita & nobis
carnis diligentia traditur, vt congrue eam exercentes, fructum ex
ea bonum præbenti reddamus. Si enim Deo digna fuerit, fiet eius
tabernaculum. *In Psalm. 14.*

Cypriani. habes nunc carnem tuam, quam superes semper.
Quid tibi vis alteram velle conducere? Nemo super vnam febrem
cupit adhibere peiorem: ne incipiat hemitritæ insanabili labora-
re, cui nullus valet medicus subuenire: Neque aliquis super onus
proprium tollit alienum, ne oneribus duobus vsq; ad inferos de-
mergatur. *De singula, clericorum.*

D. Bernardi. Vt Adæ indignatur merito omnes, quod vxori
suæ potius obediit quam Deo: Ita & nobis ipsis displicemus,
quod carni hostiæ aut quibuslibet aliis creaturis magis quam Deo
placere studemus. *Serm. 1. de omnibus Sanctis.*

Quis nostrum exteriorem hanc vestem quæ tegitur, si repente
obscenitas vndique spuris illant, & foedissimis quibusq; fordibus
inquinatam consideret, non vehementer exhorreat, non velociter
exuat, non indignanter abiicit? Itaq; qui non vestem, sed sceler-
ipsum intus sub veste talem reperit eo amplius doleat, & animo
consterneret oportet, quo propius tolerat, quod exhorret. Quid
est caro ista, nisi corruptibilis quædam tunica qua vestimur: *Lib.
de dilig. Deum.*

Venantii Honorii Clementiani. Sicut Spiritus qui de cælis cœ-
lestia cogitat: Ita caro quæ de terra est, terrena curat. *In expositione
beati Matthei.*

V. de Homo, Mundus.

Castitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

CASTITAS, Græce ἀγνεία, ut, h, & ἀγνός, h, castus dicitur.
Est autem castitas virtus specialis circa Veneream, si stricte su-
mat, sicut abstinentia circa cibos: largè sumpta, est essen-
tialiter omnis virtus secundum B. Thom. secundam secundam, quæst. 151.
artic. 1.

Castitas, Castimonia, virginitas. Hebr. Taborah, purificatio,
mundatio, à verbo Tabor, mundus fuit, purus, emundatus, expur-
gatus à fordibus. Hinc Gr. καθάρσις, purgatio, mundatio.

Castitas virtus dicta est à castigatione concupiscentiæ tanquam
pueri secundum B. Thom.

Castum proprie dicimus pudicum, & immaculatum, quasi ca-
stratum. Nam castrare proprie est pudenda amputare. Qui vero

pudendis caret, necessario castus est. Metaphorice
honesto ponimus, vt canum castum in quo nihil est
castam manum, à furtis & rapinis se continentem.
Casti pudicitiam seruat domus. Item castus pro
ponitur. *Virg. Quique sacerdotes casti, dum vira manent.*

Castus & continens sic differunt, quod castus continen-
tiam rei venereæ: continens vero post eam
2. 2. q. 160. art. 1.

Castus differt à pudicitia, quia pudicitia est præ-
terita venereæ, vt sunt tactus, oscula, & huiusmodi
ro circa Veneream commissionem. *sec. B. Thom. 2. 2. q. 160. art. 1.*

SENTENTIAE BIBLICALIAE

Qui nequaquam acquiescens nefario opere, dicitur
licet Ioseph dominæ suæ) quomodo possum hoc meum
peccare in dominum meum? *Gen. 39.*

Confortatum est cor tuum, eo quod castitate
post virum tuum alterum nescieris, ideo eris beatus
num. *Iud. 15.*

Pepigi scedus cum oculis meis, vt ne cogitarem
gine. *Iob. 31.*

Ne respicias in mulieris speciem, & ne concupiscas
specie. *Eccles. 7. 25.*

Quoniam felix est sterilis, & incoinquinata, quæ
rum in delicto, habebit fructum in respectu anima-
rum. *Sap. 3.*

Quam pulchrâ est casta generatio cum castitate
est enim gloria illius; quoniam & apud Deum non
homines. *4.*

Sciui quoniam non possum esse continens, nisi Deum
ipsum erat sapientia summa. *Sap. 2.*

Omnis autem ponderatio non est digna commo-
Eccles. 26.

Non soluetur cingulum renium eius. *Esa. 5.*

Ecce vir vnus vestitus lineis, & renes eius accin-
Dan. 10.

Melius est mihi incidere absque opere in manu
quam peccare in conspectu Domini. *13.*

Non fornicaberis, & non eris cum viro, & ego
Osee. 3.

Contemplare viam, confortalumbos, roborat
Nabim. 2.

Sunt eunuchi qui castrauerunt seipsos propter
rum. *Matth. 19.*

Sunt lumbi vestri præcincti. *Luc. 12.*

Et mulier innupta & virgo, cogitat quæ Domini
Volo autem omnes homines esse, sicut meipsum. *14.*

Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis,
serint, sicut & ego. *ibid.*

Qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit
iungit, melius facit. *ibid.*

Fructus spiritus est caritas, continentia castitas. *Gal.*
Fornicatio autem & omnis immunditia, aut
mnetur in vobis: sicut decet sanctos: aut turpitudi-
loquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet. *1. Pet.*

Stare succincti lumbos vestros in veritate. *Ephes. 6.*

Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra, vt ab omni
niatione, vt sciat vnusquisq; vas suum possidere sancti-
honore. *1. Thess. 4.*

Viduas honora: quæ vere viduæ sunt. *1. Tim. 5.*

Tespium castum custodi. *ibid.*

Succincti lumbos mentis vestræ, sobrii & perfecti
eam, quæ vobis offertur, gratiam, & in reuelatione
1. Pet. 1.

Vidi præcinctum ad mamillas zona aurea. *Apoc. 1.*

Exierunt septem Angeli præcincti circa peccata
ibid. 15.

Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coniuncti
nim sunt, hi sequuntur agnum quo conquiescent. *14.*

SENTENTIAE PATRYM

Castitas est virtus sub iugo rationis impetanti
nans. *Aug. de desin.*

Castitas est per edomitas vitiorum fuitas in munda
tius corporis habitudo. *idem.*

Proposito animi permanente, per quod & corporis
meruit, nec ipsi corpori autem sanctitatem violenter
næ, quam seruat perseverantia continentia. *ibid.*

In conjugali vinculo pudicitia conseruatur, dam-
metur. Sed in virginali ac viduali continentia, excel-
amplioris expetitur: qua expetita & electa, & voti de-
iani non solum nuptias capellere: sed etiam si non
velle damnabile est. *de continen. vidual.*

Sicut bonum erat quod Martha tacite occupat